

# SILKKITIEN VARRELTA – ABDUL AKHMEDOVIN BETONIARKKITEHTUURIA

Eea Pekkala-Koskela, arkkitehti SAFA  
Per-Mauritz Ålander, arkkitehti SAFA

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA lähetti vuonna 1984 varapuheenjohtajansa Neuvostoliiton arkkitehtien vieraiksi. Tuohon aikaan liitto harrasti opetusministeriön ohjeiden mukaista kulttuurivaihtoa sosialististen maiden arkkitehtien kanssa. Matkan mielenkiintoisin osa suuntautui Iranin rajan tuntumaan, Turkmenistanin pääkaupunkiin Ashkhabadiin.

Kara-Kum-erämaan laidalla, muinaisen silkkitien varrella sijaitseva Ashkhabad oli toipunut viimeisimmästä maanjäristyksestä. Rakennukset oli korjattu ja erämaahan oli istutettu appelsiini- ja viinitarhoja. Kaupungin lukemattomissa suihkulähteissä solisi jälleen kaukaa Aral-järvestä johdettu vesi.

Matalista tiilitaloista koostuvan Ashkhabadin keskelle oli rakennettu muutamia komeita betonirakennuksia. Niistä vaikuttavimmat olivat Hotelli Ashkhabad ja Turkmenistanin Valtion Kirjasto. Ne edustivat ekspressiivistä veistoksellista betoniark-

kitehtuuria, joka poikkesi täydellisesti Neuvostoliiton tavanomaisesta betonielementtirakentamisesta. Rakennukset olivat kaupungin johtavan arkkitehdin *Abdul Akhmedovin* käsialaa. Niihin liittyivät laajat puistot vesialtaineen, suihkukaivoineen ja veistoksineen, joiden kanssa ne muodostivat vaikuttavan kokonaistaideteoksen. Hotelli Ashkhabad vuodelta 1964 oli Akhmedovin ensimmäinen merkittävä työ. Vuonna 1974 valmistuneesta kirjastosta hän sai vuosia myöhemmin valtion palkinnon.

Arkkitehti Abdul Akhmedov oli syntynyt Dagestanissa 1929 ja opiskellut Bakussa Azerbaidzanin Polyteknisessä Instituutissa. Valmistuttuaan hän lähti Turkmenistaniin, missä hän toimi Ashkhabadin johtavana arkkitehtina vuosina 1965 - 1987 suunnitellen kaupungin keskustan ja useimmat julkiset rakennukset. Työssään hän joutui jatkuvasti taistelemaan arkkitehtuurinsa puolesta poliitiko-

1

Turkmenistanin Valtion Kirjaston betoninen pääjulkisivu vesiaiheineen. Vuonna 1974 valmistuneesta kirjastosta arkkitehti *Abdul Akhmedov* sai vuosia myöhemmin valtion palkinnon.





2



3

2  
Turkmenistanin Valtion Kirjaston pääaula.

3  
Turkmenistanin Valtion Kirjaston julkisivujen taidokasta detaljikäsittelyä.

4  
Turkmenistanin Valtion Kirjaston auringolta suojattu julkisivu veistoksellisine ympäristöineen.

5  
Hotelli Ashkhabadin ravintolan aurinkosuojan betoniornamenttiikkaa.



4

jen ja lehdistön näkemyksiä vastaan. Hän sai kuitenkin työtehtäviä myös muulta ja suunnitteli mm. *Indira Gandhin* Taidekeskuksen New Delhiin.

Akhmedov kertoi ihailevansa suuresti *Alvar Aallon* ja *Reima Pietilän* arkkitehtuuria, joihin hän oli tutustunut Suomessa arkkitehtiliiton vieraana.

Neuvostoliiton hajottua Turkmenistan julistautui itsenäiseksi 1991 ja sai ankaran diktaattorin johtajakseen. Abdul Akhmedov siirtyi Moskovaan. Aluksi hän toimi Neuvostoliiton Arkkitehtiliiton ja Kansainvälisen Akatemian sihteerinä ja myöhemmin kuolemaansa asti suurten rakennusprojektien suunnitteluryhmien johtajana. Abdul Akhmedov kuoli vuonna 2007 arvostettuna arkkitehtina ja kuvanveistäjänä.

Kun kuvat Abdul Akhmedovin arkkitehtuurista yllättäen löytyivät Ashkhabadin-kävijöiden laatoista, ne hätkähdyttivät uudelleen komeudellaan ja tuoreudellaan. Niinpä ne haluttiin tuoda esille lahjakkaan ja sympaattisen arkkitehdin muistoksi.





5





6



**CONCRETE ARCHITECTURE  
BY ABDULLA AKHMEDOV**

The Vice-Chairman of the Finnish Association of Architects (SAFA) visited the Soviet Union in 1984 on invitation from Soviet architects. The most interesting part of the visit was the journey to Ashkhabad, the capital of Turkmenistan near the Iranian border. After 24 years, the people who accompanied the Vice-Chairman on the visit suddenly discovered photos taken during the trip. The architecture of Abdulla Akhmedov still stunned everybody by its majestic and fresh outlook. The photos are now published to commemorate the talented and sympathetic architect.

Ashkhabad, which is located on the edge of the desert of Kara Kum on the ancient Silk Road, had at the time just recovered from the most recent earthquake. The buildings had been repaired and orange plantations and vineyards had been established in the desert. Water led from the distant Lake Aral flowed once again in the numerous fountains of the town.

A few tall concrete buildings had been built in the centre of Ashkhabad, which mostly consisted of low-rise houses. The most impressive of these were Hotel Ashkhabad and the Turkmenistan State Library. They represented expressive sculpted concrete architecture, which was in complete contradiction with conventional Soviet precast concrete construction. The buildings had been designed by the Senior Architect of the town, Abdulla Akhmedov. They were supplemented by vast parks with water pools, fountains and sculptures to create an impressive complete work of art. Hotel Ashkhabad built in 1964 was Akhmedov's first significant work. The library, which was completed in 1974, brought him the State Award years later.

Architect Abdulla Akhmedov was born in Dagestan in 1929 and studied at the Polytechnic Institute of Azerbaijan in Baku. After graduation he travelled to Turkmenistan, where he worked as the Senior Architect of Ashkhabad in 1965 - 1987 and designed the downtown area and most of the public buildings. He had to constantly fight for his architecture against the viewpoints of politicians and the press. But he also won other commissions and designed e.g. the Indira Gandhi Art Centre in New Delhi.

Having visited Finland on invitation from the Finnish Association of Architects, Akhmedov was a great admirer of the architecture of Alvar Aalto and Reima Pietilä.

After the disintegration of Soviet Union, Turkmenistan became independent in 1991 and was ruled by a dictator. Abdulla Akhmedov moved to Moscow, where he first worked as the Secretary of the Soviet Architects' Union and the International Academy and later headed many design teams of major construction projects. He died in 2007 as an acknowledged architect and sculptor.



7

8



6

Turkmenistanin Valtion Kirjaston veistoksellista pihajulkisivua. Kirjastorakennus muodostaa vesialtainen, suihkukaivoineen ja veistoksineen vaikuttavan kokonaistaideteoksen.

8

Ashkhabadin markkinoiden, silkkitien nykyiset matto-kauppiat kokoontuvat lauantaina torilla.

7

Arkkitehti Abdul Akhmedov arkkitehtuuriaan esittelemässä. Abdul Akhmedov kuoli vuonna 2007 arvostettuna arkkitehtina ja kuvanveistäjänä.